

Od folkloru k world music: Hudba a prostor

Úvodem

Již sedmnácté dvoudenní hudební kolokvium *Od folkloru k world music* bylo uspořádáno v naprosto odlišných podmínkách než všechna předešlá. Covidová pandemie v České republice negativně zasáhla i kulturní akce, takže se nekonal multizánrový festival Folkové prázdniny v Náměšti nad Oslavou, který kolokvium zaštiťuje. Za účasti omezeného počtu diváků se uskutečnilo jen několik streamovaných koncertů. Ohroženo bylo i kolokvium, ale nakonec se toto setkání akademiků, publicistů i hudebníků zaměřené zejména na lidovou, folkovou, etnickou a world music také konalo. Díky péči organizátorů někteří referující prezentovali svůj příspěvek on-line. Většina pravidelných účastníků se však sešla osobně, aby se ze svého úhlu pohledu vyjádřila k inspirativnímu a vzhledem k světové pandemii také aktuálnímu tématu *Hudba a prostor*.

Slovník jazyka českého uvádí, že prostor je prostředí či místo blíže neomezené, neohraničené, nevymezené. Propojíme-li prostor s hudbou, pak v obecném slova smyslu nemůže existovat bariéra, která by je rozdělila. V životě člověka však prostor hranice má: je dán místem jeho zrození či bytí, jeho myšlením či praktickým směřováním. Je to osobní vymezení v jinak neohraničeném prostoru. I hudba má dvojí dimenzi – podstata její existence je nekonečná, žije však v prostoru, který je vždy nějak definován: napříč staletími, regiony, zeměmi i kontinenty, sociálními vrstvami, hudebními funkcemi, možnostmi interpretace či samotnými tvůrci. Hudba a prostor mohou tedy společně existovat jako nekonečná entita i jako ostrovy, u kterých je možné zakotvit, odplout jinam, nebo je vůbec neopustit.

Program dvoudenního kolokvia bývá pravidelně rozdělen na den věnovaný tradiční lidové hudbě a na den zaměřený na world music a další tzv. menšinové žánry. Často se však témata obou dnů překrývají. Dělo se tak i ve dnech 28.–29. 7. 2020. Lidová hudba je s konkrétním prostorem spjata bytostně. Na kolokviu se hovořilo o vlivu geografického prostoru na tvar lidové písně i na způsob její zpěvní interpretace, o reflexi těchto aspektů ve folkloristickém

díle skladatele Leoše Janáčka či o proměně životního prostoru lidových tradic v kontextu společenského vývoje. Připomínaly se snahy zaznamenat lidové písně z Čech, Moravy a Slezska pro další generace, oživit je s novou funkcí, učinit z nich národní symbol, jevištní žánr, ale také turistickou atrakci či reklamní kapitál. Pozornost byla věnována proměně tradiční hudby ve spojení s migrací lidí (napříkladu irské a sefardické diaspory), s internetnickými kontakty, hledáním kořenů či uměleckou seberealizací. V těchto souvislostech byla jmenovány země jako Bulharsko, Polsko a Estonsko, mluvilo se také o lidové hudbě německé menšiny v meziválečném Československu.

Témata hudby a prostoru v souvislosti s world music zavedla posluchače do Indie, Řecka, na Blízký východ a do Japonska. Příspěvek o americkém blues zkoumal hudbu a prostor v té nejvíce samozřejmé souvislosti: na mapách. Vztahy Čechů ke Kanadě byly dokumentovány na vývoji českých trampských písní. Kromě zeměpisného prostoru došlo i na prostor jevištní a filmový: konkrétně na příkladech muzikálů se zbojnickou tematikou. O vlivu covidové karantény na pracovní prostor zpěváků a muzikantů se hovořilo podrobně v závěru kolokvia.

Kolokvium poskytlo svým účastníkům přátelský prostor k výměně myšlenek o hudbě a prostoru a navzdory ztíženým podmínkám ukázalo, že i problémy se dají překonat.